

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри
підприємництва і торгівлі
Протокол № 19 від «20» червня 2016
Зав. кафедри

_____ О.Є. Бавико

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА»

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник:
Роженко О.В.,
старший викладач кафедри підприємництва і
торгівлі

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	вибіркова дисципліна
Семестр	10
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	2
Лекції, годин	15
Практичні/ семінарські, годин	15
Лабораторні, годин	
Самостійна робота, годин	60
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2
самостійної роботи студента	4
Вид контролю	залік

2. Мета та завдання дисципліни

Мета - формування вмінь і навичок щодо використання методичного апарату та інструментарію економічного забезпечення для підвищення ефективності діяльності підприємства

Завдання - визначення предмету, сутності та змісту економічної безпеки підприємства; вивчення теоретичних засади економічної безпеки підприємства; вивчення поняття і характеристик стратегії економічної безпеки підприємства; вивчення методів визначення рівня економічної безпеки підприємства; оцінка рівня економічної безпеки підприємства; пошук резервів підвищення результативності економічної системи підприємства; ухвалення управлінських рішень по реалізації виявлених резервів

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1: Теоретико-методичні аспекти управління економічною безпекою					
Тема 1. Теоретико-методологічні основи економічної безпеки підприємства	12	2	2		8
Тема 2. Загрози економічній безпеці підприємства	10	2	2		6
Тема 3. Система економічної безпеки підприємства	16	2	2		12
Тема 4. Стратегія економічної безпеки	10	2	2		6
Разом за модулем 1	48	8	8		32
Змістовий модуль 2. Практичні інструменти управління економічною безпекою підприємства					
Тема 5. Основні підходи до дослідження економічної безпеки підприємства	8	2	2		4
Тема 6. Інтегральна оцінка рівня економічної безпеки підприємства.	10	2			8
Тема 7. Методи визначення рівня економічної безпеки підприємства	13	2	3		8
Тема 8. Карта ризику – ефективний інструмент оцінки економічної безпеки підприємства	11	1	2		8
Разом за модулем 2	42	7	7		28
Усього годин	90	15	15		60

4. Темі семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Семінар – розгорнута бесіда Складові економічної безпеки підприємства Формування структури рівнів управління захистом підприємницької діяльності	2
2	Семінар запитань і відповідь Формування системи загроз економічній безпеці підприємства	2
3	Семінар – дискусія Використання принципів економічної безпеки підприємства для укріплення стабільності його функціонування Класифікація суб'єктів економічної діяльності конкретного підприємства	2
4	Семінар з виконанням практичних задач Вибір виду стратегій забезпечення економічної безпеки конкретного підприємства Алгоритм проведення функціонального аналізу заходів щодо забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства Фіксування результатів функціонального аналізу	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Основні підходи до дослідження економічної безпеки підприємства	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Загальна методологія оцінки рівня економічної безпеки підприємства	
7	Семінар з виконанням розрахункових задач Визначення рівня економічної безпеки конкретного підприємства ресурсним, вірогідним методом	3
8	Семінар з виконанням розрахункових задач Побудова карти-ризиків вірогідності настання кризових явищ на конкретному підприємстві	2

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації та складання на її підставі таблиць та графіків.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні аспекти управління економічною безпекою			
Семінар – розгорнута бесіда Складові економічної безпеки підприємства Формування структури рівнів управління захистом підприємницької діяльності	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: вступ. необхідність захисту підприємницької діяльності тлумачення, принципи та рівні економічної безпеки об'єкти економічної безпеки економічна безпека держави економічна безпека регіону поняття економічної безпеки підприємства. Джерела [1, 2, 3,]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар запитань і відповідь Формування системи загроз економічної безпеки підприємства	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: система заходів забезпечення безпеки підприємства, методологічні підходи до організації економічної безпеки підприємства, джерела негативних впливів, людський фактор у системі захисту персоналу, види співробітництва працівників на підприємстві. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – дискусія Використання принципів економічної безпеки підприємства для укріплення стабільності його функціонування Класифікація суб'єктів економічної діяльності конкретного підприємства	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: система економічної безпеки підприємства характеристика системи економічної безпеки підприємства, цілі, завдання та функції системи економічної безпеки підприємства, найважливіші принципи побудови системи економічної безпеки підприємства, відповідність системи економічної безпеки підприємства, його політиці та стратегії, класифікація суб'єктів економічної діяльності підприємств, формування органів і механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства. Джерело [1, 2, 4, 5, 9]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар з виконанням практичних задач Вибір виду стратегій забезпечення економічної безпеки конкретного підприємства Алгоритм проведення функціонального аналізу заходів щодо забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства Фіксування результатів функціонального аналізу	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: функції управління безпекою бізнесу, етапи управління безпекою бізнесу, методи управління безпекою бізнесу, структурна схема процесу забезпечення економічної безпеки підприємства Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Змістовий модуль 2. Практичні інструменти управління економічною безпекою підприємства			

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Семинар з виконанням практичних задач Основні підходи до дослідження економічної безпеки підприємства	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: трьохвимірна модель комплексної системи безпеки, кадрове забезпечення служби безпеки. Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар з виконанням практичних задач Загальна методологія оцінки рівня економічної безпеки підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: загальна методологія оцінки рівня економічної безпеки підприємства, інтегральна оцінка рівня економічної безпеки підприємства, оцінка результативності діяльності структурних підрозділів підприємства по забезпеченню його економічної безпеки, діагностика рівня економічної безпеки підприємства. Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар з виконанням розрахункових задач Визначення рівня економічної безпеки конкретного підприємства ресурсним, вірогідним методом	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність відтворювального, нормативного та графічного методів визначення рівня економічної безпеки підприємства визначення рівня економічної безпеки конкретного підприємства нормативним методом, застосування графічного методу для відображення отриманих результатів Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семинар з виконанням розрахункових задач Побудова карти-ризиків вірогідності настання кризових явищ на конкретному підприємстві	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: карта ризику – ефективний інструмент оцінки економічної безпеки підприємства зміст етапів картографування ризиків на підприємстві зміст кроків процесу розробки карти ризиків на підприємстві Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей

7. Результати навчання

1	Знання методи, прийоми і способи визначення рівня економічної безпеки підприємства
2	Уміння творчо підходити до процесу оцінки економічної безпеки підприємства
3	Уміння здійснювати вибір методологій аналізу, розробляти та опрацьовувати його процедури
4	Уміння застосовувати методичний апарат та інструментарій економічного убезпечення для аналізу стратегії економічної безпеки підприємства
5	Знання предмет, сутність та зміст економічної безпеки підприємства
6	Знання теоретичні засади економічної безпеки підприємства
7	Знання поняття і характеристики стратегії економічної безпеки підприємства
8	Уміння пошуку резервів підвищення результативності економічної системи підприємства

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Залік

10. Розподіл балів, які отримують студенти протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2	3	1			6
Тема 2	2	3	1			6
Тема 3	2	3	1			6
Тема 4	2	3	1		25	31
Разом змістовний модуль 1	8	12	4		25	49
Змістовий модуль 2						
Тема 5	2	2	1			5
Тема 6	2	4	1			7
Тема 7	2	4	1			7
Тема 8	2	4	1		25	32
Разом змістовий модуль 2	8	14	4		25	51
Усього модуль 1	16	26	8		50	100

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

- 1 Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
- 2 Економічна безпека підприємств, організацій та установ : [навч. пос. для студ. вищ. навч. закл.] / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.
- 3 Економіка підприємства: Підручник / За аг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф.Покропивного. – К.:КНЕУ, 2003. – 608с.
- 4 Управління безпекою бізнесу: Конспект лекцій / І.С.Фоломкіна. - Донецьк.: ДонНУЕТ, 2013. - 102 с.

Допоміжна

- 5 Антикризисное управление: Учебн. Пособие. / Под ред. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 432с.
- 6 Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство. Наукова монографія. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.
- 7 21. Довбня С.Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С.Б. Довбня, Н.Ю.Гічова // Фінанси України. - 2008. - №4. - с. 88-97, с. 93-94.
- 8 Зацеркляний М.М. Основи економічної безпеки : [навчальний посібник] / М.М. Зацеркляний, О.Ф. Мельников. – К. : КНТ, 2009. – 337 с.

- 9 Економічна безпека: Навчальний посібник/ О.Є.Костирін, О.І.Барановський, Л.В.Герасименко а ін.; За ред. О.М.Джужі. - К.: Алерта; КНТ; Центр навчальної літератури, 2010. - 368 с.
- 10 24. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство. Наукова монографія. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.

Інформаційні ресурси

- 11 Закон України «Про основи національної безпеки України» : від 19.06.2003 № 964-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України(ВВР). – Оф. вид. від. 2003р. № 39. - С. 351. - Станом на 12.11.2016. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>. – Назва з екрана. – Доступно на 24.11.2016.
- 12 Дмитрієв І. А. Визначення переліку складових економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / І. А. Дмитрієв, А. О. Близнюк. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Emp/2011_23_1/33DmBl.htm. – 12.05.2012
- 13 Міненко М. В. Сутність та види суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств [Текст] / М.В. Міненко // Ефективна економіка. – 2014. - №2. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2802>
- 14 Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : [навч. пос. для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л.Ортинський, І.С.Керницький, З.Б.Живко та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – <http://westudents.com.ua/knigi/114-ekonomchna-bezpeka-pdprimstv-organzatsy-ta-ustanov-ortinskiy-vl.html>.
- 15 Роженко О.В. Обґрунтування системи показників оцінки рівня економічної безпеки торговельних підприємств / О.В.Роженко // Ефективна економіка. – 2015. – № 6. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=6&y=2015>
- 16 Руда Т. В. Сутність та структуризація економічної безпеки [Електронний ресурс] / Т. В. Руда. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mbez/econ/2012_1-2/5.pdf
- 17 Фалович А. Дослідження сучасних напрямків визначення сутності економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / А. Фалович // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 271–278. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13fasebp.pdf>.
- 18 Хринюк О. С. Система забезпечення економічної безпеки підприємства: основні елементи / О. С. Хринюк, М. Р. Корчовна // Ефективна економіка. – 2015. - №3, режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3927>
- 19 Черевко О.В. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства / О.В. Черевко // Ефективна економіка. – 2014. - №2 . - [електр. режим доступу] <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3302>
- 20 Management Tools & Trends 2015[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bain.com/publications/articles/management-tools-and-trends-2015.aspx>.